

PROGRAMACIÓ DE L'ASSIGNATURA

d'HARMONIA

CURS 2020-2021

**GABRIEL BARCELÓ MARTÍ
SERGIO DARIES FONTANA**

Conservatori Menorca

INDEX

1- Introducció

2- Objectius

- 2.1 objectius generals
- 2.2 objectius específics

3- Continguts

- 3.1 Continguts generals
- 3.2 Continguts específics

4- Metodologia

5- Avaluació

- 5.1 Criteris d'Avaluació
- 5.2 Procediment d'Avaluació
- 5.3 Promoció. Instruments de qualificació, criteris de qualificació
- 5.4 Perdua del dret d'avaluació, prova final de juny i setembre

6- Bibliografia

7- Materials i recursos didàctics

1. INTRODUCCIÓ

L'assignatura respon a la necessitat d'incloure uns estudis de caire més reflexiu i teòric sobre les relacions verticals entre els sons, açò és: l'harmonia. La pràctica conjunta de diverses veus, ja siga un conjunt d'instruments monofònics o un sol de polifònic, deixa de manifest unes relacions d'acords que intervenen en el diàleg musical, la seua ornamentació i articulació.

Harmonia 3er G.P. treballa els moviments bàsics de les veus i inicia l'alumne en la música tonal i elements propis de l'estil barroc i clàssic com puguen ser: les cadències, les progressions, les modulacions diatòniques o la formació de frases. En 4rt G.P. es pretén anar més enllà amb la inclusió d'acords de 7^a, de 6ª augmentada, 6ª napolitana així com la modulació cromàtica; característiques del període romàntic.

Amb aquestes bases es pretén que l'alumne vaja preparat per a la comprensió i anàlisi d'obres a l'últim cicle del G.P. Tot i ser una assignatura teòrica açò no lleva que es puguen practicar exercicis i treballar de diverses maneres per tal d'assolir els objectius

marcats. De fet, es recomana practicar els exercicis al piano per tal d'acostumar l'oïda a una escolta no només polifònica sinó eficient en el reconeixement d'acords.

2. OBJECTIUS GENERALS

2.1 Objectius generals

L'objectiu de l'ensenyament de l'Harmonia en el Grau Professional és contribuir a desenvolupar en els alumnes les capacitats següents:

- A. Conèixer els elements bàsics de l'harmonia tonal i les seves característiques, funcions i transformacions en els diferents contextos històrics.
- B. Utilitzar en treballs escrits els elements i procediments bàsics de l'harmonia tonal.
- C. Escoltar internament l'harmonia tant en l'anàlisi com en la realització dels exercicis escrits.
- D. Tocar esquemes harmònics bàsics al piano.
- E. Identificar a través de l'audició els acords i procediments més comuns de l'harmonia tonal.
- F. Identificar a través de l'anàlisi d'obres els acords, els procediments més comuns de l'harmonia tonal i les transformacions temàtiques.
- G. Comprensió de la interrelació dels processos harmònics amb la forma musical.
- H. Ésser crític davant la manca de qualitat harmònica tant en músiques pròpies o d'altres així com en harmonitzacions generades mitjançant medis electrònics de manera automàtica.

2.2 Objectius Específics

3er CURS D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

- A. Conèixer les característiques dels acords tríades (de quin acord es tracta, inversió i disposició) i saber reconèixer-les sobre una partitura coral o de piano.
- B. Conèixer les diferents veus corals així com el seu rang i funció.
- C. Conèixer els diferents moviments en que es poden moure les veus entre elles i emprar-los de manera adequada.

- D. Conèixer el funcionament del sistema tonal amb les particularitats tant del mode major com del mode menor.
- E. Saber contextualitzar un acord dintre d'un sistema tonal i saber a quina funció es correspon.
- F. Conèixer les normes bàsiques de conducció de veus i duplicacions.
- G. Saber harmonitzar una línia de baix o de soprano a 4 veus amb enllaços harmònics coherents (relació de 5^a, marxa de 5es, cadència trencada).
- H. Saber harmonitzar una línia de baix o de soprano a 4 veus amb una sintaxi adequada (cadències) sense sortir de la tonalitat o fent servir una modulació diatònica.
- H. Saber harmonitzar una soprano a 4 veus emprant les inversions necessàries per tal de suavitzar la línia del baix quan ho necessitem.

Reconèixer auditivament les diferents cadències tonals estudiades.

- J. Conèixer l'ús particular dels diferents acords en 2ª inversió i la seva correcta execució en estil estricte.
- K. Fer ús dels elements estudiats a classe en creacions pròpies de l'alumne.

Escoltar internament l'harmonia dels exercicis escrits.

Identificar a través de l'anàlisi d'obres els acords, procediments més comuns de l'harmonia tonal i les transformacions temàtiques.

4rt CURS D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

- A. Diferenciar i saber reconèixer les diferents espècies d'acords de setena tant auditivament com a sobre d'una partitura.
- B. Saber les diferents funcions i particularitats dels acords de setena i com emprar-los (preparació, disposició, resolució).
- C. Fer un ús adequat i coherent dels diferents processos estudiats així com de recursos harmònics d'ampliació tonal.
- D. Saber emprar els acords de sèptima, sexta augmentada, sexta napolitana i acord de sobretònica dintre de la lògica del sistema tonal.
- E. Prendre consciència de la interrelació dels processos harmònics amb les petites formes musicals.
- F. Fer ús dels elements estudiats a classe en creacions pròpies de l'alumne.

G. Escoltar internament l'harmonia dels exercicis escrits.

H. Identificar a través de l'anàlisi d'obres els acords, procediments harmònics estudiats.

I. Desenvolupar la capacitat crítica davant la mancança de qualitat harmònica tant en músiques pròpies o d'altres així com en harmonitzacions generades mitjançant medis electrònics de manera automàtica.

3. CONTINGUTS

CONTINGUTS ESPECÍFICS DE L'ESPECIALITAT

3r CURS D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

1ª Avaluació:

1- L'ACORD TRIADA

Consonància i dissonància
Posició dels acords i el seu xifrat
Estat dels acords i el seu xifrat
Disposició dels acords i el seu xifrat
Anàlisi dels acords triades
Funcions tonals dels acords
Xifrat de les alteracions accidentals

2- L'ESTAT FONAMENTAL

Moviment harmònic entre les veus
Encadenaments dels acords
Encadenaments dels acords en mode menor
Octaves i quintes consecutives
Octaves i quintes directes
Tonalitat, funcions tonals i sistema de quintes
El ritme harmònic
Cadències conclusives i suspensives
Processos cadencials
Moviments melòdics defectuosos
Duplicació de la tercera o la quinta d'un acord
Falsa relació de tritò
Supressió de la quinta en un acord en estat directe
Estructures rítmiques (anacrúsic, tètic, acèfal i finals masculí i femení)

3- L'ESTAT DE PRIMERA INVERSIÓ

La duplicació dels acords en primera inversió

Successió de sextes
La contraposició
Doble i triple xifrat en una mateixa nota del baix
Formes suspensives de la cadència autèntica (imperfecta) i plagal
Harmonització de baixos utilitzant sextes
La sexta amb caràcter de nota (nota de pas, appoggiatura, retard, brodadura, etc)

2ª Avaluació:

4- L'ESTAT DE SEGONA INVERSIÓ

Realització de baixos en segona inversió
Duplicació del baix en segona inversió
El baix en segona inversió sense duplicar
Tipus de realitzacions en segona inversió (d'Unió, d'Amplificació i Cadencial)
La segona inversió damunt altres graus de l'escala

5- LES ESCALES MENORS AUXILIARS

El sisè grau elevat a l'escala menor mixta
El setè grau natural en l'escala menor natural

LES PROGRESSIONS UNITÒNIQUES

3ª Avaluació:

7- L'ACORD DE QUINTA DE SENSIBLE

Xifrats exclusius
Duplicacions

8- INICIACIÓ A LA MODULACIÓ

Modulació diatònica
Modulació cromàtica
Falsa relació cromàtica

9- ACORD DE 7a DE DOMINANT

Amb les seves inversions.

1a Avaluació:

1- ACORDS DE SETENA

Les espècies
L'acord de setena de Dominant
L'acord de setena de Sensible
L'acord de setena Disminuïda
Els acords de setena de prolongació
Preparació de les setenes
Resolucions dels acords de setena

2a Avaluació:

2- MODULACIÓ

Modulacions utilitzant acords de setena
Canvis de funció tonals en acords de setena
Progressions unitàries amb acords de setena
Progressions modulants amb acords de setena
Marxes de quintes amb acords de setena
Marxes de quintes modulants amb acords de setena
Acords de setena amb les escales menors auxiliars
Modulació intratonal
Canvi de mode

3a Avaluació:

3- AMPLIACIÓ TONAL

El sisè grau rebaixat al mode major: L'escala Major Mixta-Principal
Els sisè i setè graus rebaixats al mode major: L'escala Major Mixta-Secundària
L'acord de Sisena Napolitana

4- LA NOVENA DE DOMINANT

Xifrats de l'estat de fonamental i de les inversions possibles
La novena major i la menor

5- L'ACORD DE SOBRETÒNICA

LES PETITES FORMES

Introducció a les formes musicals
Les formes primària, binària i ternària
El Lied
La Suite barroca

4. METODOLOGIA

La classe d'harmonia és una classe grupal en la conviuen alumnes de 3er de Grau Professional. S'espera que aquestos grups no siguin molt nombrosos (entre 3 i 8 alumnes per classe). Es pretén implantar una dinàmica de classe activa i participativa on l'alumne siga protagonista del procés ensenyament-aprenentatge.

Les classes partiran dels seus coneixements previs en les distintes àrees a treballar dirigint-se així cap al paradigma d'aprenentatge significatiu. És per això que el professor pot començar les seues explicacions repassant matèria, presumiblement, assolida per al nivell actual.

Tanmateix, el professor és lliure d'organitzar les diferents activitats per grups, parelles o individualment si així ho creu necessari, essent el treball individual clau en el seguiment diari de l'alumnat ja que ens permet detectar el nivell d'assoliment dels coneixements impartits i aquelles àrees o conceptes a reforçar. A més, es podrà fer ús de diferents suports (partitures, audicions, etc.) per reforçar les explicacions.

A més del treball realitzat a classe i proves d'avaluació també es podrà valorar el treball realitzat a casa així com l'actitud amb la qual l'alumne es planteja les diferents activitats relacionades en l'assignatura. Es deurà insistir a l'alumne en el treball amb el piano (o qualsevol altre instrument polifònic) a l'hora de realitzar els exercicis de l'assignatura per tal de tenir una referència auditiva directa. També es podrà tenir en compte, dintre del possible, les motivacions personals de l'alumnat a l'hora de posar exemples musicals que pogueren estar relacionades amb el temari.

Per tal de dur a terme les classes es necessitarà: piano, pissarra, projector (pissarra digital) i connexió a Internet sent les dues últimes opcionals.

5.1 CRITERIS D'AVALUACIÓ:

S'estableix avaluació contínua per a aquells alumnes que complisquen l'assistència acordada pel centre. D'aquesta manera es pretén valorar l'evolució de l'alumne i els seus progressos, una avaluació motivadora perquè produeix un *feedback* immediat i de manera contínua al llarg del curs.

Aquesta avaluació es podrà dur a terme mitjançant la valoració del treball a casa, les activitats a classe a més d'una o dues proves trimestrals amb una baremació contemplada al punt 5.3: Criteris de qualificació. Per tal d'avaluar i valorar el treball realitzat en cadascuna de les tasques el professor contemplarà els següents criteris:

- A. Comprovar el domini de l'alumne per a encadenar un fragment harmònic.
- B. Comprovar el domini de l'alumne/a en la realització harmònica tant en el que fa referència a la mecànica d'encadenaments com a les relacions harmòniques dels acords. També es tindrà especial atenció en les melodies del baix o del soprano que ha de realitzar l'alumne/a.
- C. Valorar la capacitat de l'alumne/a per a crear íntegrament petites peces musicals així com la seva habilitat en compondre veus externes interessants i un procés tonal lògic i cuidat.
- D. Avaluar l'habilitat auditiva a través de la identificació dels diferents acords estudiats, en estat directe, primera inversió i segona inversió.
- E. Valorar l'habilitat auditiva de l'alumne/a en el reconeixement de les diferents funcions dels acords en els principals procediments harmònics (cadències, progressions, etc.).
- F. Valorar la capacitat d'identificar les distintes estructures formals així com la comprensió de l'estreta relació entre forma i procediments harmònics estructurals.
- G. Reconèixer els acords estudiats a una partitura.
- H. Valorar l'habilitat de l'alumne/a en el reconeixement dels procediments harmònics i formals, juntament amb les funcions dels acords des d'un punt de vista estilístic.
- I. Avaluar la capacitat per reconèixer les transformacions temàtiques dels materials que intervenen en una obra i les seves relacions en el context harmònic i estilístic.
- J. Avaluar l'habilitat per a detectar auditivament defectes en la realització així com proposar alternatives adequades.
- K. Valorar l'habilitat de l'alumne/a per a detectar possibles defectes de realització així com la capacitat per a proposar solucions.

4rt CURS D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

- A. Comprovar el domini de l'alumne per a encadenar un fragment harmònic d'una durada major als 8 compassos amb possibles modulacions i ampliació tonal de manera coherent..
- B. Comprovar el domini de l'alumne/a en la realització harmònica tant en el que fa referència a la mecànica d'encadenaments com a les relacions harmòniques dels acords emprats a 4rt de Grau Professional. També es tindrà especial atenció en les melodies del baix o del soprano que ha de realitzar l'alumne/a.
- C. Valorar la capacitat de l'alumne/a per a crear íntegrament petites peces musicals així com la seva habilitat en compondre veus externes interessants i un procés tonal lògic i curat.

- D. Avaluar l'habilitat auditiva a través de la identificació dels diferents acords estudiats, en estat directe, primera, segona i tercera inversió.
- E. Valorar l'habilitat auditiva de l'alumne/a en el reconeixement de les diferents funcions dels acords de sèptima i sisena augmentada en els principals procediments harmònics (cadències, progressions, etc.).
- F. Valorar la capacitat d'identificar les distintes estructures formals així com la comprensió de l'estreta relació entre forma i procediments harmònics estructurals.
- G. Reconèixer a una partitura els acords estudiats i la seva comprensió.
- H. Valorar l'habilitat de l'alumne/a en el reconeixement dels procediments harmònics i formals, juntament amb les funcions dels acords des d'un punt de vista estilístic.
- I. Avaluar la capacitat per reconèixer les transformacions temàtiques dels materials que intervenen en una obra i les seves relacions en el context harmònic i estilístic.
- J. Avaluar l'habilitat per a detectar auditivament defectes en la realització així com proposar alternatives adequades.
- K. Valorar l'habilitat de l'alumne/a per a detectar possibles defectes de realització així com la capacitat per a proposar solucions.
- L. Tocar al piano els treballs realitzats.

Malgrat la predisposició d'implantar una avaluació contínua hi haurà uns mínims que l'alumne haurà de dominar i demostrar per tal de promocionar de curs. Aquells alumnes que perdin el dret a l'avaluació contínua deuran realitzar un examen a final de curs o, si procedeix, a setembre. Aquest examen tindrà les mateixes característiques que l'examen de la 3ª avaluació, el mateix temari i es corregirà seguint els mateixos criteris

5.2. PROCEDIMENTS D'AVALUACIÓ

En cadascun dels cursos es podran realitzar diferents tipus d'activitats per reforçar conceptes i comprovar el grau d'assoliment dels continguts. Així mateix, no hi ha cap obligació de realitzar-los tots si el professor veu que pot assolir els objectius amb un nombre d'exercicis més reduït. De cara a la prova d'avaluació el professor es compromet a advertir als alumnes de quants exercicis contarà l'examen i de quin tipus es tractarà.

Per treballar els continguts i assolir els objectius el professor compta amb els següents perfils d'exercicis:

3r CURS D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

- A. Realitzar exercicis a partir d'un baix xifrat.
- B. Realitzar exercicis a partir d'un baix o un soprano donats.

Composar exercicis breus a partir d'un esquema harmònic determinat, ja sigui donat o bé fet pel propi alumne/a.

Identificar auditivament els principals elements morfològics de l'harmonia tonal.

- E. Identificar auditivament els principals procediments sintàctics de l'harmonia tonal.
- F. Identificació auditiva de les diferents estructures formals.
- G. Identificar els elements morfològics mitjançant l'anàlisi d'una obra musical.
- H. Identificar mitjançant l'anàlisi d'una obra musical els procediments sintàctics i formals.

Identificar mitjançant l'anàlisi d'obres musicals els procediments de transformació temàtica.

- J. Identificar auditivament diversos errors en exercicis preparats per aquesta finalitat.
- K. Identificar mitjançant l'anàlisi diversos errors en exercicis preparats amb aquesta finalitat.

4rt CURS D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

- A. Realitzar exercicis a partir d'un baix xifrat
- B. Realitzar exercicis a partir d'un baix o un soprano donats.

Composar exercicis breus a partir d'un esquema harmònic determinat, ja sigui donat o bé fet pel propi alumne/a.

Identificar auditivament els principals elements morfològics de l'harmonia tonal.

- E. Identificar auditivament els principals procediments sintàctics de l'harmonia tonal.
- F. Identificació auditiva de les diferents estructures formals.
- G. Identificar els elements morfològics mitjançant l'anàlisi d'una obra musical.
- H. Identificar mitjançant l'anàlisi d'una obra musical els procediments sintàctics i formals.
- I. Identificar mitjançant l'anàlisi d'obres musicals els procediments de transformació temàtica.
- J. Identificar auditivament diversos errors en exercicis preparats per aquesta finalitat.
- K. Identificar mitjançant l'anàlisi diversos errors en exercicis preparats amb aquesta finalitat.

Comprovar que l'alumne/a està capacitat per a emprar un instrument polifònic com a mitjà d'aprenentatge per a constatar sonorament el que ha escrit.

5.3 PROMOCIÓ INSTRUMENTS DE QUALIFICACIÓ

Es valorarà el treball a casa en un 10% de la nota final d'avaluació i final de curs. Els exàmens es valuaran en el 90%.

CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

S'estableix una baremació per conjuntar la nota del treball realitzat a classe/casa i els exàmens realitzats durant l'avaluació.

Harmonització i conducció a 4 veus	80%
Dictat harmònic	20%
Teoria	10%*

Queda opcional la possibilitat d'afegir alguna pregunta de teoria a l'examen d'avaluació. En cas que així fora comptabilitzarà un 10% que s'agafarà del percentatge corresponent a l'harmonització i conducció a 4 veus.

Per tal d'estandarditzar criteris a l'hora de corregir l'harmonització i conducció a 4 veus s'estableixen els següents paràmetres per tal d'obtenir la nota:

Anàlisi harmònic del treball donat	25%
Realització del treball	50%
Línies melòdiques i interès creatiu	25%

L'anàlisi harmònic de l'exercici està relacionat amb l'elecció dels acords, la sintaxi musical (frases, cadències) així com les possibles modulacions o ampliacions tonals. La *realització del treball* contempla la correcta conducció de les veus, les faltes i l'enllaç o preparació d'acords característics. La part de *línies melòdiques* pretén valorar la composició de les veus extremes (melodia i/o baix) en varietat, perfil suau i la recerca de punts climàtics.

5.4 PERDUA DEL DRET D'AVALUACIO, PROVA DE JUNY I SETEMBRE

Aquell alumnat que acumule 6 faltes d'assistència perdrà el dret a l'avaluació continua i haurà de fer un examen al final de curs d'on s'extraurà la nota final, o si es el cas a setembre.

Per a aquest examen entraran tots els conceptes i continguts del curs, els criteris per a corregir l'harmonització i conducció a 4 veus seran els mateixos del punt 5.3 i les proves seran les que el tribunal dictamine de totes les possibles establertes en esta programació. De no superar la prova a juny podrà presentar-se a la prova extraordinaria de setembre.

Instruments de qualificació: la nota de l'examen serà el 100% de la nota final en este cas.

6. BIBLIOGRAFÍA

- J.Zamacois: tratado de armonia 1 y 2.
- J.Zamacois: ejercicios correspondientes al tratado de armonia 1 y 2
- W. Piston: Armonia
- R.Korsakov: Tratado práctico de armonía
- V. Arin y F. Fontanilla: estudios de armonía 1 y 2

7. MATERIALS I RECURSOS DIDACTICS

- piano
- Pissarra
- Projector
- Llibres de text i/o consulta
- **Material didactic que ha de portar l'alumnat:** llibreta de pentagrames, llapis i goma, agenda, llibre d'exercicis d'harmonia

ANEX COVID

ESCENARI B

Objectius

No canvien i en principi no hi han canvis ni en la temporització ni en els continguts

Continguts

En principi no canvien ja que es podrà seguir amb les classes de manera presencial o a distància per videoconferència

Criteris d'Avaluació

No canvien

Criteris de Qualificació

No canvien

Procediments I instruments d'avaluació

No canvien

Metodologia

No canvia

ESCENARI C

Objectius

Els Objectius canvien en tot el que té a veure en el cas de 3r curs amb els temes de la Modulació Diatònica I Cromàtica així com Les escales Menors Auxiliars a l'Harmonia.

En el cas de 4t curs amb el tema de L'Ampliació Tonal (la 6a Napolitana I els 6è,3r,7è I 2n graus rebaixats).

Continguts

En el cas de 3r curs s'eliminaran els temes de la Modulació Diatònica I Cromàtica així com Les escales Menors Auxiliars a l'Harmonia.

En el cas de 4t curs s'eliminarà el tema de L'Ampliació Tonal (la 6a Napolitana I els 6è,3r,7è I 2n graus rebaixats).

Criteris d'Avaluació

Seran els mateixos qualificant els continguts que s'han de realitzar.

Criteris de Qualificació

Seran els mateixos.

Procediments i instruments d'avaluació

Seran els mateixos

Metodologia

Les classes seran per videoconferència

Les activitats seguiran sent les mateixes.

Les classes seguiran sent colectives.

Totes les activitats seguiran tenint la mateixa valoració.

